

1.3. Číselné množiny

Cíle

Cílem kapitoly je seznámení čtenáře s axiomy číselných oborů a jejich podmnožin (intervalů) a zavedení nových pojmů, které nejsou náplní středoškolských osnov.

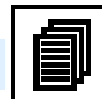
Průvodce studiem

Vývoj matematiky lze ilustrovat na vývoji pojmu čísla. Nejdříve vznikla v jazycích slova jeden, dva, mnoho a postupně vznikla slova označující vlastnost skupin předmětů stejného počtu, další číslovky. Dále byly zavedeny různé druhy znaků pro přirozená čísla. Většina z nich se však přestala užívat a dnes užíváme pro počítání výhradně arabské číslice. Studium zákonitostí počítání s přirozenými čísly bylo umožněno až další abstrakcí, označením libovolného čísla písmenem.

Výklad

Vlastní pojem **přirozeného čísla** zavádíme pomocí tzv. **Peanových axiomů**. Množina $\mathbf{N}$, ve které ke každému prvku $x \in \mathbf{N}$ přiřadíme prvek x' ($x' = x + 1$), tzv. **následovník prvku x** , tak, že platí následující (Peanovy) axiomy, se nazývá *množina přirozených čísel*.

(P1) $1 \in \mathbf{N}$,

(P2) $\forall x \in \mathbf{N} \exists$ právě jeden následovník $y = x'$,

(P3) 1 není následovníkem žádného prvku $x \in \mathbf{N}$,

(P4) $\forall x \in \mathbf{N} \exists$ nejvýše jedno $y \in \mathbf{N}$ tak, že platí $x = y'$ (různé prvky množiny $\mathbf{N}$ mají různé následovníky),

(P5) pro každou množinu M s vlastnostmi

(1) $1 \in M$,

(2) $\forall x \in M$ je $x' \in M$,

platí $\mathbf{N} \subset M$ (princip matematické indukce).

Další vývoj v myšlení lidí si vynutil vznik čísel celých a racionálních. Protože např. rovnice $x^2 = 3$ nemá v množině racionálních čísel řešení, pokračoval vývoj pojmu čísla zavedením čísel reálných. Řešení např. rovnice $x^2 = -1$ si vynutilo vznik čísel komplexních. Existují další číselné množiny, které však nacházejí použití jen ve speciálních partiích matematiky, a proto se jimi nebudeme zabývat. Nyní nadefinujeme číselné množiny pomocí některých jejich známých vlastností, které budeme v definici považovat za axiomy.

Neprázdná množina $\mathbf{R}$, na které jsou definovány operace $+$ a $\cdot$, tj. zobrazení $\mathbf{R} \times \mathbf{R} \rightarrow \mathbf{R}$, $(x, y) \rightarrow x + y$, $(x, y) \rightarrow x \cdot y$, a relace uspořádání $\leq$, které splňují následující skupiny axiómů, se nazývá **množina reálných čísel**.

A. Axiomy pro sčítání

(A1) $\forall x, y \in \mathbf{R} : x + y = y + x$	<i>komutativní zákon,</i>
(A2) $\forall x, y, z \in \mathbf{R} : (x + y) + z = x + (y + z)$	<i>asociativní zákon,</i>
(A3) $\forall x \in \mathbf{R} \exists 0 \in \mathbf{R} : x + 0 = x$	<i>existence nuly,</i>
(A4) $\forall x \in \mathbf{R} \exists y \in \mathbf{R} : x + y = 0$	<i>existence opačného čísla.</i>

B. Axiomy pro násobení

(B1) $\forall x, y \in \mathbf{R} : xy = yx$	<i>komutativní zákon,</i>
(B2) $\forall x, y, z \in \mathbf{R} : (xy)z = x(yz)$	<i>asociativní zákon,</i>
(B3) $\forall x \in \mathbf{R} \exists 1 \in \mathbf{R} - \{0\} : x \cdot 1 = x$	<i>existence jedničky,</i>
(B4) $\forall x \in \mathbf{R} - \{0\} \exists y \in \mathbf{R} : x \cdot y = 1$	<i>existence převráceného čísla,</i>
(B5) $\forall x, y, z \in \mathbf{R} : (x + y)z = xz + yz$	<i>distributivní zákon.</i>

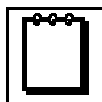
C. Axiomy uspořádání

(C1) $\forall x, y \in \mathbf{R} : (x \leq y \vee y \leq x)$	<i>srovnatelnost,</i>
(C2) $\forall x, y \in \mathbf{R} : ((x \leq y \wedge y \leq x) \Rightarrow x = y)$	<i>antisymetrie,</i>
(C3) $\forall x, y, z \in \mathbf{R} : ((x \leq y \wedge y \leq z) \Rightarrow x \leq z)$	<i>tranzitivnost,</i>
(C4) $\forall x, y, z \in \mathbf{R} : (x \leq y \Rightarrow x + z \leq y + z)$	<i>monotonie pro sčítání,</i>
(C5) $\forall x, y \in \mathbf{R} : (0 \leq x \wedge 0 \leq y) \Rightarrow 0 \leq xy$.	

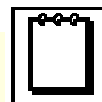
D. Cantorův-Dedekindův axióm (axióm o vložených úsečkách)

Pro každé dvě posloupnosti $\{x_n\}$, $\{y_n\}$ čísel z $\mathbf{R}$, tj. zobrazení $\mathbf{N} \rightarrow \mathbf{R}$, $n \rightarrow x_n$ a zobrazení $\mathbf{N} \rightarrow \mathbf{R}$, $n \rightarrow y_n$, s vlastností $\forall n \in \mathbf{N}$ je $x_n \leq y_n$ sestrojíme množiny

$I_n = \{x \in \mathbf{R} : x_n \leq x \leq y_n\}$. Jestliže $\forall n \in \mathbf{N} : I_{n+1} \subset I_n$, pak $\exists y \in \mathbf{R} \forall n \in \mathbf{N} : y \in I_n$.

Poznámka

Geometrická interpretace tohoto axiómu ukazuje, že pro každou posloupnost uzavřených úseček, ve které je každá úsečka částí předcházející úsečky, existuje alespoň jeden bod společný všem úsečkám.

Výklad

Zvolíme-li $1 \in \mathbf{R}$ jako jedničku množiny přirozených čísel a definujeme $x' = x + 1$, dá se ukázat, že existuje podmnožina v $\mathbf{R}$ splňující Peanovy axiomy přirozených čísel a tedy $\mathbf{N} = \{1, 1+1 = 2, 2+1 = 3, \dots\} \subset \mathbf{R}$. Dále, dá se ukázat, že ke každému $x \in \mathbf{R}$ existuje právě jedno číslo $-x \in \mathbf{R}$, tj. $x + (-x) = 0$. Množinu $\mathbf{Z} = \{0\} \cup \{x \in \mathbf{R} : x \in \mathbf{N} \vee -x \in \mathbf{N}\} = \{0, \pm 1, \pm 2, \pm 3, \dots\} \subset \mathbf{R}$ nazýváme **množinou celých čísel**. Množinu $\mathbf{Q} = \{x \in \mathbf{R} : \exists n \in \mathbf{N} \exists p \in \mathbf{Z} : n \cdot x = p\}$, nazýváme **množinou čísel racionálních**. Množina $\mathbf{R} - \mathbf{Q}$ se nazývá **množina čísel iracionálních**.

Znázornění racionálních čísel na číselné ose

Racionální čísla znázorňujeme na přímce, zvané **číselná osa**. Obvykle ji volíme vodorovnou, popř. svislou. Nejprve na ní zvolíme některý bod za tzv. **počátek**, označíme jej písmenem O (první písmeno latinského slova origo = počátek) a přiřadíme mu číslo 0. Danou přímku pak **orientujeme**, tj. zvolíme určité pořadí jejích bodů, a to u přímky vodorovné obvykle zleva doprava, kdežto u přímky svislé zdola nahoru. Orientaci číselné osy značíme šipkou. Počátkem O se orientovaná číselná osa rozdělí na dvě části, **kladnou** a **zápornou**. Pak zvolíme na kladné části bod J a úsečku OJ = j stanovíme jako jednotkovou, takže bod J má od počátku vzdálenost rovnou číslu 1. Přiřadíme mu proto číslo 1. Na takto určené číselné ose

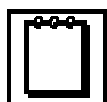
můžeme nyní znázornit libovolné racionální číslo $k = \pm p/q$, kde p, q jsou nesoudělná přirozená čísla. Provedeme to např. tak, že nejdříve určíme q -tý díl jednotkové úsečky a potom jej nanese p -krát napravo, popř. nalevo od počátku O podle toho, zda číslo k je kladné, popř. záporné.

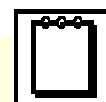
Znázornění iracionálních čísel na číselné ose

To, že také každé iracionální (a tedy každé reálné) číslo je možno znázornit na číselné ose, plyne z Cantorova - Dedekindova axiómu o vložených úsečkách.

Poznámka

Z výše uvedeného plyne, že každému reálnému číslu x odpovídá (na číselné ose) právě jeden bod a obráceně, že každému bodu na číselné ose odpovídá právě jedno reálné číslo x . Proto budeme často používat pro reálné číslo x také název **bod** a pro množinu $\mathbf{R}$ všech reálných čísel název (**reálná**) **číselná osa**. Dále každou podmnožinu množiny $\mathbf{R}$ všech reálných čísel budeme nazývat **číselnou množinou**.

Výklad

Obecnějším pojmem než množina reálných čísel je **množina čísel komplexních** $\mathbf{C} = \mathbf{R} \times \mathbf{R}$ spolu s operacemi $+$ a $\cdot$, tj. zobrazení $\mathbf{C} \times \mathbf{C} \rightarrow \mathbf{C}$, $(z_1, z_2) \rightarrow z_1 + z_2$, $(z_1, z_2) \rightarrow z_1 \cdot z_2$, které je definováno následujícím způsobem. Nechť $z_1 = (a_1, b_1)$ a $z_2 = (a_2, b_2)$, kde $a_1, a_2, b_1, b_2 \in \mathbf{R}$, $z_1, z_2 \in \mathbf{C}$, pak

$$z_1 + z_2 = (a_1 + a_2, b_1 + b_2) \quad z_1 \cdot z_2 = (a_1 a_2 - b_1 b_2, a_1 b_2 + a_2 b_1).$$

Je-li $z = (a, b) \in \mathbf{C}$, pak a nazýváme **reálnou částí**, b **imaginární částí komplexního čísla** z . V množině komplexních čísel je nula číslo $(0, 0)$ a jednička číslo $(1, 0)$. Pro $z = (a, b) \in \mathbf{C}$ je opačné číslo $-z = (-a, -b)$ a pro $z \neq (0, 0)$ je převrácené číslo

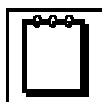
$$z^{-1} = \left(\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \right), \quad \text{tj. } z \cdot z^{-1} = (1, 0).$$

Zavedeme-li označení $(a, 0) = a$, $(0, 1) = i$, pak $i^2 = (0, 1)(0, 1) = (-1, 0) = -1$, $i^3 = i^2 \cdot i = (-1, 0)(0, 1) = (0, -1) = -i$ a $i^4 = i^3 \cdot i = (0, -1)(0, 1) = (1, 0) = 1$. Matematickou indukcí lze pro $n \in \mathbf{N}$ dokázat, že $i^{4n} = 1$, $i^{4n+1} = i$, $i^{4n+2} = -1$, $i^{4n+3} = -i$.

Nyní snadno dostaneme často používaný tvar komplexního čísla

$$(a, b) = (a, 0) + (0, b) = (a, 0) + (0, 1)(b, 0) = a + ib,$$

se kterým můžeme počítat jako s algebraickým výrazem.

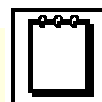

Poznámka

Mezi definovanými množinami čísel je vztah, který můžeme zapsat ve tvaru

$$\mathbf{N} \subset \mathbf{Z} \subset \mathbf{Q} \subset \mathbf{R} \subset \mathbf{C}.$$

Navíc pro množinu $\mathbf{N}$ platí axiomy $A1, A2, B1, B2, B3, B5, C$. Pro množinu $\mathbf{Z}$ platí axiomy $A, B1, B2, B3, B5, C$, pro množinu $\mathbf{Q}$ axiomy A, B, C a pro množinu $\mathbf{C}$ axiomy A, B .

Výklad

Intervaly a okolí bodů

Mezi nejdůležitější číselné množiny patří intervaly a okolí bodů. Intervaly rozeznáváme ohraničené a neohraničené.

Definice ohraničených intervalů

Nechť a, b jsou libovolná reálná čísla, přičemž je $a < b$. Pak

1. uzavřený interval $\langle a, b \rangle$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí	$a \leq x \leq b$,
2. otevřený interval (a, b) značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí	$a < x < b$,
3. polouzavřený interval $\langle a, b)$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí	$a \leq x < b$,
4. polootevřený interval $(a, b]$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí	$a < x \leq b$.

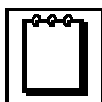
Přitom kladné číslo $b - a$ se nazývá délka intervalu.

Interval $\langle a, b \rangle$ se nazývá **uzavřený zleva a otevřený zprava**. Podobně interval (a, b) nazýváme **otevřeným zleva a uzavřeným zprava**.

Definice neohrazených intervalů

Pro každé reálné číslo a interval tvaru

1. $\langle a, +\infty \rangle$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí $x \geq a$,
2. $(a, +\infty)$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí $x > a$,
3. $(-\infty, a]$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí $x \leq a$,
4. $(-\infty, a)$ značí všechna čísla $x \in \mathbf{R}$, pro která platí $x < a$,
5. $(-\infty, +\infty)$ značí množinu $\mathbf{R}$ všech reálných čísel.

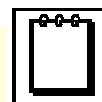

Poznámka

Zvláštními případy intervalů jsou okolí bodů. Definujeme je takto:

Jestliže a je libovolné reálné číslo a $\delta > 0$ je reálné číslo, nazýváme

1. levým okolím bodu a každý interval tvaru $(a - \delta, a)$; značíme je $U(a-)$;
2. pravým okolím bodu a každý interval $\langle a, a + \delta \rangle$; značíme je $U(a+)$;
3. okolím bodu a každý interval tvaru $(a - \delta, a + \delta)$; značíme je stručně též $U(a; \delta)$, popř. pouze $U(a)$;
4. neúplným okolím bodu a sjednocení $(a - \delta, a) \cup (a, a + \delta)$, tj. okolí $U(a; \delta)$ s vyloučením bodu a ; stručně je značíme $\tilde{U}(a; \delta)$, popř. pouze $\tilde{U}(a)$.

Výklad

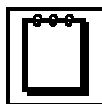

Absolutní hodnota reálného čísla

Absolutní hodnotou čísla $x \in \mathbf{R}$ rozumíme nezáporné číslo, které značíme $|x|$ a které definujeme vztahy:

- a) $|x| = x$ pro $x \geq 0$,
- b) $|x| = -x$ pro $x < 0$.

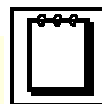
Poznámka

Klademe $\sqrt{x^2} = |x|$.

Absolutní hodnota reálného čísla má následující vlastnosti:

jsou-li $a, b, a_1, a_2, \dots, a_n$ reálná čísla, pak

1. $|a| = |-a|$,
2. $\pm a \leq |a|$,
3. $|ab| = |a| \cdot |b|$,
4. $|a_1 a_2 \dots a_n| = |a_1| \cdot |a_2| \cdot \dots \cdot |a_n|$,
5. $|a| - |b| \leq |a \pm b| \leq |a| + |b|$,
6. $\left| \sum_{k=1}^n a_k \right| \leq \sum_{k=1}^n |a_k|$,
7. $\left| \frac{a}{b} \right| = \frac{|a|}{|b|}$ pro $b \neq 0$.

Výklad**Supremum a infimum množiny**

Neprázdná číselná množina M se nazývá:

1. **ohraničená shora**, existuje-li takové číslo $h \in \mathbf{R}$, zvané *horní závora množiny* M , že pro $\forall x \in M$ je $x \leq h$,
2. **ohraničená zdola**, existuje-li takové číslo $d \in \mathbf{R}$, zvané *dolní závora množiny* M , že pro $\forall x \in M$ je $x \geq d$,
3. **ohraničená**, je-li ohraničená shora i zdola,
4. **neohraničená**, není-li ohraničená shora nebo zdola. Místo **ohraničená** se také používá názvu **omezená**.

Největší, resp. nejmenší číslo množiny M se nazývá **maximum**, resp. **minimum** množiny M , označujeme $\max M$, resp. $\min M$.

Definujeme nyní supremum a infimum množiny M .

1. Má-li neprázdná číselná množina M *nejmenší horní zavoru* h , pak se číslo h nazývá **supremum množiny** M a značí se $\sup M$.

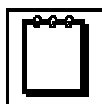
2. Má-li neprázdná číselná množina M *největší dolní zavoru* d , pak se číslo d nazývá **infimum množiny** M a značí se $\inf M$.

1. **Supremum číselné množiny M má tyto dvě vlastnosti:**

- a) Pro každé číslo $x \in M$ platí $x \leq \sup M$,
- b) v každém levém okolí suprema leží aspoň jedno číslo $x \in M$.

2. **Infimum číselné množiny M má tyto dvě vlastnosti:**

- a) Pro každé číslo $x \in M$ platí $x \geq \inf M$,
- b) v každém pravém okolí infima leží alespoň jedno číslo $x \in M$.

Poznámka

I když číselná množina M má supremum (popř. infimum), nemusí číslo $h = \sup M$ (popř. číslo $d = \inf M$) do množiny M patřit.

Má-li však číselná množina M maximální prvek, pak nutně existuje $\sup M$ a platí $\sup M = \max M$.

Podobně, má-li číselná množina M minimální prvek, pak nutně existuje $\inf M$ a platí $\inf M = \min M$.

Je nasnadě, že $\sup M$ (popř. $\inf M$) může existovat, aniž existuje $\max M$ (popř. $\min M$).

Výklad

Dá se dokázat následující tvrzení:

- 1. Každá neprázdná číselná množina M ohraničená shora má supremum,
- 2. každá neprázdná číselná množina M ohraničená zdola má infimum.

Řešené úlohy

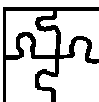
Příklad 1. Interval $(0, \infty)$ je množina ohraničená zdola, má infimum $\inf (0, \infty) = 0$, nemá minimum, supremum a maximum. Množina $M = \left\{1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots\right\}$ je množina ohraničená shora i zdola, $\inf M = 0$, $\min M$ neexistuje, $\sup M = \max M = 1$.

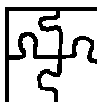
Kontrolní otázky

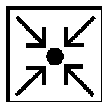
- Který ze vztahů platí pro množiny $\mathbf{Z}$ celých a $\mathbf{R}$ racionálních čísel:
  - $\mathbf{Z} = \mathbf{R}$,
  - $\mathbf{Z} \subset \mathbf{R}$,
  - $\mathbf{R} \subset \mathbf{Z}$.
- Existují celá čísla, která jsou nekladná i nezáporná, která to jsou:
  - všechna,
  - neexistují,
  - ano, 0.
- Kolik různých racionálních čísel je zapsáno: $\frac{18}{8}$; $2\frac{2}{8}$; 2,25; $\frac{9}{4}$; $\frac{126}{56}$; $\frac{-72}{-32}$; $2 + \frac{1}{4}$:
  - 0,
  - 1,
  - 2.
- Pro který interval platí $\forall x \in \mathbf{R} : a \leq x < b$:
  - polootevřený $(a, b >$,
  - uzavřený $< a, b >$,
  - polozavřený $< a, b)$.
- Patří vztah $|ab| = |a| \cdot |b| \cdot \cos \varphi$ mezi vlastnostmi absolutní hodnoty reálných čísel a, b :
  - ano,
  - ne,
  - ano, je-li $\varphi = \frac{\pi}{4}$.
- Pro infimum číselné množiny M platí jedna z vlastností:
  - $\forall x \in M$ platí $x \geq \inf M$,
  - $\forall x \in M$ platí $x < \inf M$,
  - $\exists x \in M$, tak, že platí $x < \inf M$.

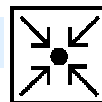
Odpovědi na kontrolní otázky

1. b), 2. c), 3. b), 4. c), 5. b), 6. a).

Úlohy k samostatnému řešení

- Zjistěte, zda je možné, aby součin dvou reálných čísel byl a) větší, b) menší než jakýkoliv jeho činitel. Kdy to nastane ?
- Zjistěte, zda je možné, aby součet dvou čísel byl menší než a) některý, b) každý jeho sčítanec. Kdy to nastane ?
- Kterým reálným číslům vyhovují následující výrazy ? Zapište pomocí intervalů!
  - $\sqrt{\frac{1}{x-1}}$,
  - $\sqrt{x-2} + \sqrt{5-x}$,
  - $\frac{3}{4-x^2}$.
- Najděte maximum, minimum, supremum, infimum množin (pokud existují):
  - $(0, 1)$,
  - $< 0, 1 >$,
  - množina všech záporných čísel.
- Najděte maximum, minimum, supremum, infimum množiny M , jejíž prvky tvoří čísla tvaru $\frac{n+2}{n+1}$, $n \in \mathbf{N}$.
- Vypočtěte $\frac{x+|x|}{2}$.
- Je-li a) $|a| \leq 2$, $|b| \leq 4$, b) $-2 < a < 5$, $|b| \leq 1$, co platí pro $|a+b|$?
- Najděte podmínku vyjádřenou pomocí absolutní hodnoty, kterou splňují čísla x , je-li jejich vzdálenost
  - od 0 menší než 5,
  - od 0 rovna 3,
  - od -2 menší nebo rovna 3.
- Řešte rovnice (využijte vlastností absolutní hodnoty reálného čísla):
  - $|(x-2)(x-4)| = (x-2)(x-4)$,
  - $\left| \frac{3-x}{x-2} \right| = \frac{3-x}{x-2}$.
- Řešte nerovnice:
  - $|2x-8| < 3x-12$,
  - $|x+3| \leq |x-5|$.

Výsledky úloh k samostatnému řešení

- a) $a > 1, b > 1$ nebo $a < 0, b < 0$,
 b) $a > 0, b < 1$ nebo $a < 0, b > 1$.
- a) Je-li některý sčítanec záporný,
 b) jsou-li oba sčítance záporné.
- a) $(1, \infty)$, b) $< 2, 5 >$, c) $(-\infty, -2) \cup (-2, 2) \cup (2, \infty)$.
- a) neexistuje, neexistuje, 1, 0, b) 1, 0, 1, 0, c) neexistuje, neexistuje, 0, neexistuje.
- $\max M = \sup M = \frac{3}{2}$, $\min M$ neexistuje, $\inf M = 1$.
- $x \geq 0 : x, x < 0 : 0$.
- a) $|a + b| \leq 6$, b) $|a + b| < 6$.
- a) $|x| < 5$, b) $|x| = 3$, c) $|x + 2| \leq 3$.
- a) $x \in (-\infty; 2 > \cup < 4, \infty)$, b) $x \in (2, 3 >$.
- a) $x \in (4, \infty)$, b) $x \in (-\infty; 1 >$.

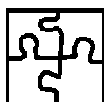
Kontrolní test

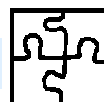
- Určete maximální ciferný součet trojčiferného čísla:
 a) 999, b) 27, c) 1000.
- Určete, pro která reálná čísla x má interval $< \frac{x-1}{2}, 3 >$ neprázdný průnik s intervalem $(-\infty, x+2)$:
 a) $x \in (-5, 7 >$, b) $x \in (-5, \infty)$, c) $x \in (-\infty, 7 >$.
- Zapište pomocí intervalů množinu reálných čísel, která vyhovují výrazu:

$$V = \sqrt{\frac{3}{x-2}} + \sqrt{3-x} + \frac{x}{6}$$
 a) $(2, \infty)$, b) $(2, 3)$, c) $(2, 3 >$.

4. Určete, zda existuje minimum množiny $M = \left\{ \frac{n+2}{n+1} : n \in \mathbf{N} \right\}$:
- a) existuje, b) neexistuje, c) nelze určit.
5. Najděte podmínku vyjádřenou pomocí absolutní hodnoty, kterou splňují čísla x , je-li jejich vzdálenost od -2 menší nebo rovno 3:
- a) $|x+2| \leq 3$, b) $|x-2| \leq 3$, c) $|x-3| \leq 2$.
6. Řešte rovnici: $|x+1| + 3|x-1| = 2|x| + 3 - x$.
- a) $x_1 = -1, x_2 = \frac{1}{3}, x_3 = \frac{5}{3}$, b) nemá řešení, c) $x_1 = -1, x_2 = -\frac{1}{3}, x_3 = \frac{5}{3}$.
7. Řešte nerovnici: $|x+2| + 3|x-1| - 2|x-3| > 0$.
- a) $x \in (-\infty, -\frac{5}{2}) \cup (\frac{7}{6}, +\infty)$, b) nemá řešení, c) $x \in (-\frac{5}{2}, \frac{7}{6})$.

Výsledky testu

1. b), 2. a), 3. c), 4. b), 5. a), 6.a), 7.a).

Průvodce studiem

Pokud jste správně odpověděli nejméně ve 4 případech, pokračujte další kapitolou.

V opačném případě je třeba prostudovat kapitolu 1.3. znovu.